

na krave, jim naklanjal tolike zgube, kakor jo donaja jalovost krav in junic. Slednjič se bode dalo marsikaj tudi doseči, da se razširja poduk o umni živinoreji. (Dalje.)

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca septembra.

V hiši in dvoru. Krompir in repa se mora pobrati in v klet spraviti, naj se že začne mlatiti. Lan in konoplje se mora tretji, sadje se naj marljivo suši in zrelo dobro hrani, da dalje črsto ostane. Klet, v kateri se sadje hrani, se mora večkrat prevetriti.

V pivnici. Sodi za novo vino se morajo pripraviti.

V hlevih. Živalim, ktere močno delajo, se mora prav dobro pokladati, ker pri setvi naj več trpijo. Izbrane slabe živali se naj prodajo; ovcam, o kterih želimo, da bodo meseca februarja že vrgle mlade, se mora pripustiti oven.

V vrtu za zelenje. Čebul in česen se mora pobrati, ravno tako tudi fajzol in drugo semenje; naj se zasadijo jagode; proti koncu meseca se mora posekati zelje in spraviti v klet ali jame.

V sadovnjaku. Skorej vse vrste jabelk in hrušek se ta mesec morajo pobrati. Dela se jabelčnica in bruskovka; suši se sadje. Pri pobiranju sadja se posebno mora paziti na to, da se ne kvarijo drevesa.

V vinogradih. Če je zemlja zlo teška, je dobro, če se vinograd še ta mesec enkrat okopa; vrbi trtini se naj odtrgovajo, okoli grozdja se naj potrga listje. Čuvati se morajo vinogradi.

V hmelniku. Hmel se mora pobrati in na priličnem mestu dobro posušiti; hmelje se naj poreže in s prstjo dobro pokrije. Hmelino kolje se mora spraviti.

Na polju in senokošah. Zetev se konča. Pobira se turšica in krompir. Seje se zimska rž in ječmen, posebno za klajo v pomladi. Tako imenovana inkarnatna detelja se seje. Tabak se pobira in sušit vesi. Otava se naj spravi in grobice naj iztrebijo. Nove senokoše se delajo.

Pri ulnjaku. Bčele ta mesec že malo nabirajo, proti koncu tega meseca se naj panji podrežejo in večkrat naj dobro pregledajo.

Pri ribniku. Priprave za jesensko ribljenje se naj delajo.

V logu. Pobirati se mora brezovo seme, želod in smrekovi češarki. Stelja in listje se mora grabljati. Ježice (šiški) se pobirajo. Ceste, po kateri se iz loga izvažajo drva ali les, se morajo popraviti.

Lo v. Streljajo se jerebice, prepelice in mladi zajci. Velika divjačina se začne pariti.

Umni sadjorejec.

Razno ravnanje s sadnim drevjem.

Črešnje in višnje.

Črešnje se večidel za velika drevesa izrejajo, višnje pa srednje drevo storijo in se dajo v piramide izrediti ali v brajde razpeljevati, ali pa tudi v posodi oskrbovati kot majhno drevesce. Da bo črešnja nizko drevesce ostalo, se cepi na mahaleb, to je taka višnja, ki daje tobakarjem dišeče cevke, in veliko drevo ne zraste. Kdor pa na osthajmko cepi, izredi drevo v najlepšo piramido. Višnje v brajde razcepljene, in črešnje, ki se kakor smrekov vrh izrejajo, je treba, da se jim poleti postranske veje prikrajšajo.

Marelice.

Marelice zrastejo srednja drevesa, ki se tudi v brajde razpeljati dadó; prirezavajo se pa tim in unim veje po leti, kakor potreba nanese, da bo sadja in drevo lepega lica, in ena veja nad drugo ne pride ter sence ne dela.

Obrezovanje marelic potrebuje posebne pazljivosti, izurjenosti in znajdenosti, ker le stari les se obrezuje, ki nima popkov. Kar se letos starega prireže, naj se gleda, da bodo take veje gnale mladike, ki bodo drugo leto cvele in sad imele; lepe letošnje mladike pa se pustijo, da drevo brez sada ne bo.

Breskve.

Iz kosčic zrastejo divjaki v srednja drevesa, ki tudi rodijo; s presajenjem se nekoliko požlabnijo, najbolj jih je pa cepiti. Za pritlikovce se v dren cepijo, sicer pa v breskvine divjake ali pa v slive. V sklad se že meseca februarja cepijo, ker zgodaj ženejo. Tako se tudi z marelicami ravna. Breskve se lahko v brajde razpeljajo in tako obrezovajo kakor marelice. V vrtih pri ozidju ali pri stenah proti jugu je za breskve, posebno pa za marelice najboljši kraj.

Dren.

Raste povsod rad in grm dela, ker iz korenin izrastlike poganja, ki ne pozebejo. S koreninšnicami se dren hitro pomnoži, če se namreč take zrastleke s koreninšnicami presadijo. Če se taki grmi otrebijo in okoli korenin okopava, zraste dren v zalo drevesce srednje velikosti; vrh se mu lahko osnuje, da ga naredi kakor smreka ali pa okroglega, kakor se obrezuje. Ko doraste, ga ne gre več obrezovati, da bolj rodi. Sad je majhen, podolgovat, rudeč in za vzitek surov ali pa se posuši, ali pa žganje iz njega kuba. Les je jako trd.

Oreh.

Oreh zraste veliko košato drevo, ki je vsako leto rodovitno če ne pozebe; takrat se mu le suhe veje odrežejo. — Orehi se ne cepijo, kako seme se sadi, taki sad bo drevo rodilo; tudi gnojiti mu ne gre. Kder orehi radi pozebejo, naj se ondi tako pleme rodi, ki pozneje cvete. Za vrte se priporočajo bolj majhne postave orehi. Sploh pa je pri obrezovanju zapomniti, da se orehom ne sme nikdar vrh odrezati pa tudi postranske veje le s previdnostjo, ker imajo debelo vsršali stržen in se jim rane nerade zacelijo, raje pa sahnejo in gnijijejo. Čim bolj je oreh grčast, tim več vrednosti je njegov les za mizarstvo rabo.

Kostanj.

Tudi kostanj veliko in košato drevo zraste, je od vrha manj občutljiv in vsako zemljo za ljubo ima. Treba ga je pa od mladosti trebiti, da gladko in visoko deblo naredi, vendar se mu ne sme vrh porezati. Njegov les je za razno rabo, tudi za doge dober, posebno pa za vinogradske kolje.

Laški kostanj, maroni, je manj prijetnega pokusa in je bolj kočljiv. Tudi kostanj se navadno ne cepi, ampak le seme sadi. Mladi kostanji v mokrotnih krajih radi pozebejo. Kder bolj pogosto stojé, raje rodijo. Iz štora požene mnogo mladik, najlepša se naj pusti, ki za 6 let že rodi, tako se dá kostanj pomladiti.

Dopisi.

Iz Trsta. V mestni zbor, ki je ob enem tudi deželni zbor, so okoličani volili: B. J. Sklimbo, Fr. Cegnarja, St. Nadliseha, dr. F. Načiča, Voznoviča, L. Burgstalerja in Jan. Naberjoja.

Od Braslovč 28. avgusta. Dragi „Slovenski Gospodar“, odkar izhajaš še nisi od tod nobenega dopisa dobil, pa še zdaj ti nimam nič veselega naznaniti, le o požarih in tatvini. V štirinajstih dnevih je pri nas dvakrat gorelo, in sicer zadnjič 25. pret. meseca v vesi, „Spodnje Gorče“, je petim kmetom razen enega ki je imel zidano in z opeko pokrito hišo, vse poslopje pogorelo, tako tudi vse orodje, dva konja in veliko druge živine, le malo je bilo mogoče oteti, ker ljudje so bili večidel na polju, eni pa na neki pogrebščini. Tem več nesreča je pa za tri, ki niso pred ognjem zavarovani bili. Žalibog, da ljudstvo še vedno tako malo spozna nevarnosti nezavarovan biti. Da pa ni ogenj še večega kvara naredil, gre hvala vrlim možakom, ki so tako hitro z 5. b. brizgljami na pomoč pritekli, nekteri celo od oddaljenih krajev, kakor iz Grajske vesi, Polzele in fabrike pri Prebvoldu, zadnja se je tudi najizvrstnejša skazala, kajti ima to prednost, da je ni treba nalivati, ker sama iz štirne vodo vleče (pumpa). Kako je ogenj izišel, se nič gotovega ne vé. O prvem požaru gre sum na cigane, ker se je gospodinja ž njimi kregala, ko so po sili hoteli od nje dar imeti. Tako je tudi zastran tatvine kakor sem omenil. Ko je predvečer zadnjič gorelo, so bili trije kmetje okradeni, ravno tako je bila naša župna cerkev že letos trikrat okradena. — Dragi čitatelj! znabiti da boš rekel, to pa ni